

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 9 (1895)

Artikel: Il Doctor per forza (Le médecin malgré lui) : ina cumedia en 3 acts da Molière
Autor: Molière / Tuor, Alphons
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-180271>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 30.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Il Doctor per forza

(Le médecin malgré lui.)

Ina cumedia en 3 acts

da

Molière.

Translatada libramein en romonsch

da

Alphons Tuor.

A

Siu amitg e collega

Dr. Ludwig Olgiati

dedichescha quest' ovretta

Il translatur.

Persunas:

Toni Tupatsch.

Alexandra, sia feglia.

Murezi Malign, muronz d' Alexandra.

Lezi Sturnell, ligia-scuas.

Balugna Sturnell, sia dunna.

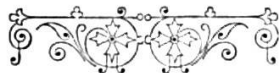
Testa Laporì, compar e vischin dals Sturnells.

Bruno, }
Laus, } fumegls da Tupatsch.

Barla, dunna da Laus; funitgasa da Tupatsch.

Plazi Tutu, purangel.

Rest, siu feagl.

Prefaziun.

Molière ei nischius a Paris ils 15 de Schanèr 1622, e morts leu ils 17 de Fevrèr 1673. En sia quarta veta, ella qual' el ha giu de batter continualmein schibein cun numerus inimitgs sco per sia existenza, ha'l scret circa 30 cumedias, ina pli biala che l' altra. El vegn gieneralmein consideraus per il pli grond poet de cumedias, buca mo della Frontscha, mo bein digl entir mund — e cun buna rischun, pertgei paucs han *studiau* ils cartsgeuns tont sco el, e negin ha saviu descriver e ridicular lur fleivleziis e tupadats schi naturalmein sco quei ch' el ha fatg.

„*Le Médecin malgré lui*“ ei vignius representnus per l' em-
prema gad' a Paris gl' on 1666. Da lur' enneu vegn el eung adina
daus on per on, cun grond success, en Frontscha ed ord Frontscha.

Ella translaziun hai jeu mess vitier, ne schau ò, ne midau
zitgei pauc ne bia en mintga scena; la quenta scena dil secund
act, e la tiarza scena dil tierz act, ein quasi originalas. Buca
ch' jeu hagi leutras vuliu interpreter de curregier la cumedia de
Molière — mo jeu hai tutt' anflau per bien de *localisar* e *moder-*
nisar ell' empau, gl' autur havent scret sias cumedias *avon dus*
tschentanès pil pievel de Paris e buca pils avdents de nossas valls.

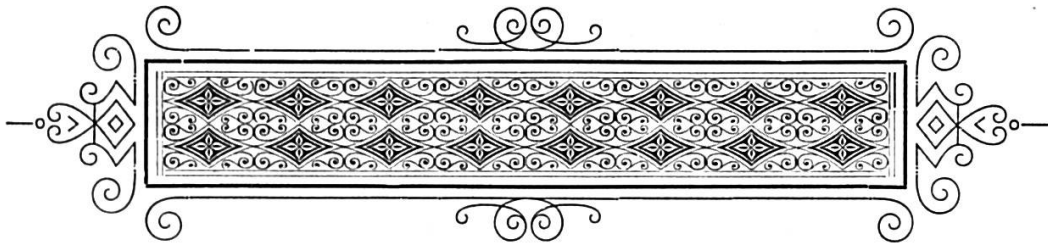
Jeu hai sedau tutta breigia de render la translaziun aschi
originala sco pusseivel — e hai era, ord quei motif, batiau las
persunas cun nums romonschs.

„*Il Doctor per forza*“ sa vegnir representaus *senza difficultat* sin ils pli pigns theaters; ils giugadurs san purtar vistgadira *de nies temps*, ne da quella ch'ins purtava avon circa 50 ons. Il toc sez cuntegn bia humor e veta dramatica, ed jeu sundel sigirs ch'el vegn ad anflar denter ils romonschs bia amitgs ed amitgas.

Enconuschent la predilecziun dils romonschs pil theater, vegn jeu a schar suondar pleun a pleun, *cun pintgas midadas*, enzacontas dellas pli bialas cumedias de Molière, numnadamein: „*L' amour médecin*“, „*Le mariage forcé*“, „*Le malade imaginaire*“, „*Les fourberies de Scapin*“, „*Monsieur de Pourceaugnac*“ e „*L' avare*“.

Stäfa, Institut Josephy, Avrél 1894.

Alphons Tuor.

Emprem act.

(Il theater represent' in uaul.)

Scena I.

(Lezi Sturnell cun farsché, fest e sugets enten meun. Balugna cun dus affonets sin bratsch, che san ir sez.)

Lezi: Staupp' uss inagà la bucca! *Jeu* vi tschintschar ed *jeu* vi cummandar!

Balugna: Stauppa *Ti* Tia gnaffa! Sas *Ti*, *jeu* vi che *Ti* vivies sc' in undreivel cartsgeun — *jeu* hai buca maridau *Tei* per surportar *Tias* stuornas . . . . .

Lezi: Oh! Co ins sto sbatter cun ina femna! Aristoteles ha rischun de dir ch' ina femna seigi mendra ch' in demuni!

Balugna: *Ti* vul schon tschintschar de quei tamazi d' Aristoteles, sco sche *Ti* fusses in *perdert* um!

Lezi: Gie, *jeu* sun in *perdert* um! Enquer' in legia-scuas che disquora schi bein sco *jeu*! Sas *Ti* schubelgia, *jeu* sun staus *sis* ons en survetsch tier in grond grond Dector, ed enconuschel diember citats e medisquinas silla detta, da giuven ensi.

Balugna: O *Ti* lapun!

Lezi: O *Ti* carugna!

Balugna: Schmaladida sei l' ura, ella quala *jeu* sun stada schi tuppa de schar enzinar en mei cun *Tei*!

Lezi: E schmaladida sei *Ti*' onda crutscha ch' ha dau *Tei* enten meun a mi!

Balugna: Gie, *Ti* vul schon, *Ti*, selementar de quella maridaglia! Buc in mument duesses *Ti* esser senz' engraziar al tschiel de vér mei per dunna! Has *Ti* meritau de survignir ina femna sco *jeu*?

- Lezi:* De survignir ina femna sco *Ti!* Ti has fatg not avunda de vegnir la dunna dil Lezi Sturnell!
- Balugna:* Gie, gliez hai jeu gudignau in tschuat de vegnir ina Sturnella!
- Lezi:* E sas Ti Balugna carugna: sch' jeu vess buca priu Tei, sche fusses Ti eung senza . . . .
- Balugna:* Eung senza! Gliez bein! Hai jeu buca dau in canaster al Pieder della Neia, al Gieri gob, al Caspar ziep, al Sep gutrus? . . .
- Lezi:* Abababah! *Ti* vér dau canasters! Gliez bein! Sas Ti, quels gobs e zops e gutrus han dumendau Tei in *quex!* Mo *jeu*, che sundel senza menda, sun staus schi tschocs de semetter . . . . *sin pun* cun Tei!
- Balugna:* Quels han dumandau mei!
- Lezi:* Ababah! Quei ei buca vér!
- Balugna:* Manzasèr!
- Lezi:* Manzasèra!
- Balugna:* Bigliaf!
- Lezi:* Bigliaffa!
- Balugna:* Ti tez has survigniu il canaster d' in tozzel matteuns . . . .
- Lezi:* Jeu sun mai staus a matteuns . . . .
- Balugna:* Na, Ti curevas mo entuorn sc' in cavrèr . . . .
- Lezi:* E hai dumendau negina danò Tei . . .
- Balugna:* Perquei che negina veva marveglias d' in palander sco Ti!
- Lezi:* Basta, *Ti* eis stada lèd' avunda de survignir mei!
- Balugna:* De survignir Tei! In paltrun, che fa vegnir mei ò sin gassa, che termetta mei en casa pauperila; in schlamper, in valanuot, che *maglia vi* tut quei ch' jeu hai . . .
- Lezi:* Quei ei buca ver: in tont *beib' jeu vi*.
- Balugna:* Che venda toc per toc, tut quei ch' jeu hai en casa . . .
- Lezi:* *Jeu* sun Tiu um e patrun!
- Balugna:* Ch' ha perfin vendiu miu letg! . .
- Lezi:* Sche levas Ti pli marvegl!
- Balugna:* Che venda tut las mobílias . . .
- Lezi:* Sche mid' ins pli tgunsch casa!
- Balugna:* E che fa nuot auter che dar hartas e beiber tudi e tutta notg!
- Lezi:* Per buca ver liung' uriala.
- Balugna:* Ed jeu, Tia dunna, dei star persul' a casa?

- Lezi:* Sche vilent' jeu buca Tei!
- Balugna:* E tgei dei far denton cun mia familia?
- Lezi:* Tgei che Ti vul!
- Balugna:* Jeu hai dus affonets cheu sin bratsch . . . .
- Lezi:* Mett' els giun pleun! Ei san gie ir sez! (Ella fa quei; ils affonts van entuorn lur mumma, setegnan vid sia schuba e greschan mintgaton: „mumma, dai peun“).
- Balugna:* Che greschan trasò per peun.
- Lezi:* Dai ad els la torta: cu jeu hai migliau e bubiu detg avunda, sche vi jeu chi tuts seigien cuntents.
- Balugna:* E dus affonts ein eung en tgina: in pli miserabel che l' auter.
- Lezi:* Fai nann' ad els!
- Balugna:* E *Ti* va per las ustrias entuorn, neu tscholis a cas' e dai in bien exempel a Tes affonts!
- Lezi:* Quels han buca la capanza de capir . . . .
- Balugna:* Quels capeschan pli che quei ch' ins manegia, mo crei a mi.
- Lezi:* Ei han tuttina bugient mei . . .
- Balugna:* In bab sco *Ti*! Mai che Ti schessas ad els in bien plaid, mai che Ti figiessas il narr cun els!
- Lezi:* Jeu poss buca far narradats cun buobanaglia . . .
- Balugna:* Na, Ti fai ellas ustrias cun carschi, Ti schlamper, ch' enconuschas strusch Tes affonts!
- Lezi:* Jeu vi beiber ed esser legers — e hai marveglias nuot de buobanaglia.
- Balugna:* E Ti buedrun tratgas che quei mundi adin' aschia?
- Lezi:* Mo pleun, mia dunna, mo pleun!
- Balugna:* E ch' jeu surporti en perpettan Tias maltscheccadats e filistuccas?
- Lezi:* Savilla mo empau, mia dunna.
- Balugna:* E ch' jeu anfli buca mieds e mesiras per metter Tei a mistregn?
- Lezi:* Dunna, dunna, Ti sas ch' jeu piardel tgunsch la pazienza — e ch' jeu hai in fetg bien bratsch.
- Balugna:* Ti pér a smanatscha!
- Lezi:* Mia cara dunetta, Ti vul sco d' ordinari puspei in pér schlèpras!
- Balugna:* Jeu vi schon mussar a Ti, ch' jeu temel Tei buca stell!
- Lezi:* Mia cara consorta, fai buca memia ditg d' envidar . . . .

- Balugna*: Creigias Ti, ch' jeu laschi chitschar mei en in tgiern-caura?
Lezi: Mia cara, dultscha, bunna dunnetta, jeu fruschel gleiti a Ti las ureglias.
Balugna: Scutgèr!
Lezi: Jeu bistunel Tei!
Balugna: Buditschèr!
Lezi: Jeu patangel Tei!
Balugna: Parlèr!
Lezi: Jeu zurzinel Tei!
Balugna: Ti begl-da-scotga! Fell-piertg! Tgau-botsch! Marclader! Grobian! Valanuot! Scroc! Lader! Schlamper! Tapun! Schlampun! Rampun! Paltrun!
Lezi: Ah, Ti vul pi' absolutamein? (el pren il fest e bistuna sia dunna).
Balugna: (ed ils affonts greschan) Ah, uih, auh, oih, uih!
Lezi: Quei ei il meglier mettel per temprar Tei.

Scena II.

(Testa Laporì intrescha.)

- Testa*: Holà, halt, halt! Seturpigiei tuttina! Tgei vegn la glieut a dir? Tgei vergugna per in um de bistunar sia femna!
Balugna: (a Testa) Ed jeu vi ch' el bistuni mei, capito?
Testa: Pusseivel?
Balugna: Gie, pusseivel!
Testa: Oh lu — mo ch' el bistuni Vus brav!
Balugna: Tgei veis Vus de far cheu?
Testa: Nuot.
Balugna: Va quei tier zitgei a Vus?
Testa: Buca tec.
Balugna: Mirei tuttina quei impertiment schani che vul buca schar bistunar ils umens lur femnas!
Testa: Jeu stun mal . . . .
Balugna: Veis Vus de cummandar cheu?
Testa: Na.
Balugna: Sche chitschei il nas en Vies parlet!

- Testa*: Vus veis rischun.
Balugna: E scuei avon Vies esch!
Testa: Jeu vi dir nuot.
Balugna: Jeu *vi* ch' el bistuni mei!
Testa: Quei ei Vies fatg.
Balugna: E Vus sentis buca las fridas . . .
Testa: Per clétg buc.
Balugna: Perquei eis ei ina stria gagliardia de vuler dar freid nua che Vus veis de far nuot (ella dat ad el in' entuorn las meglia).
Testa: (a Lezi) Cumpar, jeu rogel per pardun de ver disturbau Vus: unschi, tundi, batti e tinglei e pitgei e marclei e zuornei e zurzinei e bistunei e pantangei Vossa femna schi ditg sco Vus pudeis — jeu vi gidar Vus, sche Vus leis!
Lezi: Ei plai uss buc a mi de far quei.
Testa: Ah, quei ei zitgei auter!
Lezi: Jeu *vi* bistunar ella sch' jeu *vi*, e *vi buca* bistunar ella sch' jeu *vi buca*.
Testa: Naturalmein.
Lezi: Quei ei mia dunn' e buca la Vossa.
Testa: Secapescha.
Lezi: Cheu veis *Vus* de cummendar nuot . . .
Testa: Schuber nuot.
Lezi: Perquei sehon' jeu nuot de Vies agid.
Testa: Fetg pulit.
Lezi: E gl' ei impertinent d' in carstgeun de ver quita dils fatgs dils auters. Cicero ha detg ch' ins deigi buca metter la scorsa denter la plont' e la detta (el bistuna Testa e catsch' el navent; ell' ei leutier gideivla).

Scena III.

- Lezi*: Tschà, nus dus lein far paisch. Dai Tiu meun.
Balugna: Gie, suenter ver bistunau mei aschia!
Lezi: Quei fa nuot! Dai 'l meun.
Balugna: Na.
Lezi: Mia dunnetta!
Balugna: Nuot.

- Lezi:* Mia tschuttettà!
Balugna: Nuot.
Lezi: Fai buca fers.
Balugna: Nuot, jeu *vi* buc.
Lezi: Tschà, dai dabot!
Balugna: Nuot, jeu *vi* uss esser vilada.
Lezi: Allàh, quei ei ina bagatella, tschà, dai!
Balugna: Lai mei cumbien!
Lezi: Tschà, dai 'l meun!
Balugna: Ti has maltractau mei memia da biestg.
Lezi: Sche rog' jeu pia per pardun — tschà, dai uss Tiu meun!
Balugna: Cheu, jeu pardunel a Ti (d' in meun). Mo Ti maglias schon eung ora!
Lezi: Ti eis ina tuppa de seprender en per de quei; quei ei tut cagnas — cagnas ditg' jeu — ch' ein da temps en temps necessarias ell' amicezia: 5 ne 6 fridas bein maniadadas cun in fest reveglian e rescauldan mo l' affecziun de quels che secarezeschan. Pren Tes rutlis cheu e va a casa — mo dai eung in betsch a mi, mia cara dunnetta (el betsch' ella); jeu mundel egl uaul e portel ser' a Ti in buordiun tortas-badugn (el parta cun fest, farschel e sugets).

Scena IV.

- Balugna:* Ti mo va: jeu vi far biala tschéra — mo quellas fridas emblid' jeu buca schi dabot. La vendetga d' ina femn' ei terriblà, e quella stoss Ti er' eung sentir, Ti lumpazi! Sin bia modas e manieras savess jeu prender vendetga: ei dependa mo, co jeu sai far gihir el il meglier . . . (als affonts) Mei uss a cas' e prendeì ord scaff' in toc peun (ils affonts partan).
-

Scena V.

(Bruno e Laus intreschan.)

- Laus:* (a Bruno, senza ver Balugna) Gianterèn, nus dus vein surpriu ina stria commissiun — jeu sai buca co nus lein entscheiver e finir quella.
- Bruno:* (a Laus, senza ver Balugna) Tgei vul, miu pauper compogn? Nus stuein obedir a nies patrun — e nus vein omisdus in intress ch' ei vegni meglier cun sia feglia; en mintga cas survignin nus buns schengetgs il di de sias nozzas, che vegnan ussa refretgas in tempset pervia de sia malsogna. Gion Culeischen ei in um d' in bien cor e lai senza fallir curdar zaconts marenghins en nossas tastgas, quei ei fatg en e fatg ò. Gl' ei vèr che nossa signur' ha fatg amicezia cun in cert Murezi Malign; mo quel para buca d' esser maligns avunda, pertgei nies patrun ha buca vuliu el per schiender. Ti has bein è udiu de quell' historia?
- Laus:* (a Bruno) Mo gie, nies patrun hagi dau spir nauschas ad el, enstagl sia feglia.
- Balugna:* (semiont en in cantun e secartent persula) Tgi sa co jeu savessel far crer quei schani?
- Laus:* Mo el ei tutt' in stuornatsch: fatg vegnir ha 'l *tuts* ils Doctors ch' el ha saviu ed enconuschiu, e *tuts* han detg che la malsogna de sia feglia seigi incurabla, e pertgei gianter dat el uss' il commond a sia fumeglia, quei vul dir, a mi a Ti — jeu vi dir, a Ti e a mi — ded ir ed encurir in Doctor che sappi medegar sia feglia? Sco sche nus dus, che stuein perver siu muvel, better ord nuegl, trer ora la grascha, arar, segar, mulscher las vaccas e far stiecs e mignucs, savessan anflar in perdert um *ch' el* sa buc anflar! E Ti sas ch' el ei staus a scol' e ha grondas relaziuns ed enconuschienschias: mintga di scriv' el melli breffs, e mitga di survegn' el boffunas breffs culla posta . . . na, sche quei ei buca fatg de stuorn, sche vi jeu schar dir!
- Bruno:* (a Laus) Quei ei vèr: mo sco ina ghiglina tschocca anfl' era tscheu e leu in greun, aschia san era dus tayloris e baus-de-grascha sco nus, cun ditg e ditg encurir e turnar ad encurir, anflar enzitgei ch' in um scolau e perdert saveva buc anflar . . .

Balugna: (secartent eung adina persula) Gie, sin ina moda ne sin l' outra stoi jeu dar in lava-tgau a miu futter e buger de mariu. Sias fridas catschan puspei a mi il seun el tgau e ragudan si a mi il fell, e (ella stauscha encunter Laus e Bruno). Ah, excusez, jeu hai buca viu Vus, mài ch' jeu encurevel el tgau zitgei ch' jeu savevel buc anflar.

Bruno: Mintgin ha ses quitaus sin quest mund — e nus encurin era zitgei che nus savein c' anflar.

Balugna: Sai jeu forsa gidar Vus?

Bruno: Tadlei in tec: nus encurin in perdert Doctor; in Doctor de valer, che sa medegar la feglia de nies patrun. Quell' ha survigniu ina malsogna ch' ha priu ad ella tut en in' il lungatg. Ell' ha pia piars il lungatg e sa buca tschontschar pli! Biars, biars, tschiens e tschiens Doctors, stgass jeu munamein dir, han schau ò lur cups per medegar ella; mo ell' ha piars il lungatg e sa non-pusseivel tschintschar. Ussa maniava nies patrun, en mesa desperaziun, ch' ei detti tonaton tscheu e leu Doctors pli fins, cun misteris admirabels che sappien effectuar, cun certs remiedis enzaco pli curios, quei ch' auters Doctors sappien buc effectuar — e nus dus, jeu ed el — quei vul dir, el ed jeu — encurin ussa sin siu commond in tal Doctor.

Balugna: (da bas, d' in meun) Ah, Vus vegnis grad dretg: jeu vi termetter Vus dus, cun Vies patrun e tut, egl Avrel ed eung procurar a miu um da strefflas ina bastunad' en uorden (dad ault). Vus veis fatg oreifer de sevolver tier mei per anflar quei che Vus encuris: nus vein cheu in um perdertissim, in um miraculus, che medegescha las malsognas las pli prigulusas.

Laus e Bruno: (seglian entuorn ella) Propi, pusseivel? E nua savein nus anflar el?

Balugna: Leu egl uaul; el peina leu tortas.

Bruno: El enquera leu fretgs medicals, leis Vus bein dir?

Balugna: Na, na, el peina leu tortas. Quei ei in um extraordinari, che fa bugient tut il davondavos. In batta-glinas, in fell-tgiet ed in tgau-mogn eis el dell' emprema classa: negin schess ch' el fussi Doctor e tutt' eis el il pli perdert ch' exist' el temps present sil mund. Mo savens

savens fa 'l sco sch' el fuss tups sc' in tschèp de lena, malgrad sia savidun' e sabientschuna — e de nuot nuot zun senuspesch' el tont sco de mussar ses talents miraculus ch'el ha per medegar tuttas malsognas senz' excepziun.

Bruno: Senz' excepziun? Lu sa 'l fors' è far tschintschar quels che san buc?

Balugna: Persesez! Sco de beiber aua!

Bruno: Mo gl' ei tuttina remarcabel che tuts ils gronds umens han ina menda ne l' autr' e meinan empau la lata.

Balugna: Gie, gie, quei Doctor ei in de quels stuorns. Savens lai el bistunar dil bi e dil bein avon che schar valer ch' el seigi in um de capacizat — ed jeu tèm, jeu tèm, che Vus veigies schuffa de far dir el ch' el seigi Doctor, sch' ei plai buc ad el de dir quei. Per quei figieis Vus il meglier de prender il fest ch' el ha cun el e de dar e dar e turnar a dar sin el, aschi ditg sco 'l confessa d' esser il Doctor che Vus encuris. Aschia stuein era nus tractar quei schani cu nus vein basegs dad el.

Bruno: Quel sto esser dil tut ord il moni!

Balugna: Gliez ei vèr: mo Vus stueis puspei chitschar el el moni e lu veseis Vus tgei miraclas el sa far.

Bruno: Co senumn' el?

Balugna: El senumna Lezi Sturnell. Ins enconusch' el tgunsch e maneivel. El ha dus peis . . . . plats, dett' e fatscha néra, cavegls mal scultri, in nas tgietschen, va penderlius e sterschlius sc' in vagabund, port' in fest, in farschell e sugets cun el.

Bruno: E quei dei esser in um schi perdert sco Vus scheis?

Balugna: Persesez! Quei ei in um ch' ha fatg miraclas. Avon sis meins tenevan tuts ils auters Doctors ina femna per morta. Dapli 48 uras cartevan ei ch' ella fussi senza veta, ed ins era per satrar ella. Cheu rabetsch' ins neutier, *culla forza*, il Doctor en questiu. El vesa la morta, pren in guoter ord sac e dersch' ina stella d' ina aua pli curios' a quell' en bucca ed en quei mument lev' ella si della bar' e va entuorn en combra sco sch' ella fuss mai stada morta.

Laus: Pusseivel?

Bruno: Quei sto esser stau in' aua d' ina vigur miraculosa.

Balugna: Sto bein esser! Eung avon strusch treis jamnas ei ina buoba da 12 ons dada giu d' in clutgèr sin la sulad' e ha rut la cavazza, la bratsch' e las combas. Mo strusch ha ins giu menau neutier nies Doctor, ch' el ha priu ed unschiu en siu tgierp cun ina pumada che mo el sa far — e la buoba leva sin peis e va e fa de „sepigliar“ cun sias compognas.

Laus: Pusseivel!

Bruno: Quei Doctor sto ver ina stria testa!

Balugna: Ina stria test' ha' l, gliez ei franc e sigir.

Laus: Juhè, quei ei' l dretg um per nns! Lein ir per el!

Bruno: Bien engraziament pil survetsch che Vus veis fatg a nus.

Balugna: De nuot; mo buc emblidei ils cussegls ch' jeu hai dau a Vus. Sch' el lai buca valer, sche stueis Vus bistunar e bistunar e bistunar e turnar a bistunar . . . . .

Laus: Aih, Vus schei mo far nus: sch' ei dependa mo dil bistunar sche lein nus schon ranschar el. (Balugna parta.)

Bruno: (a Lucas) Nus vein tuttina giu in clètgun d' entupar quella femna. Quella gada figiein nus nossa fortuna .. Nies patrun vegn a siglir dil tètq ò dil legerment!

Scene VI.

Lezi: (conta davos las culissas) La, la, la, la . . . . .

Bruno: Jeu audel zitgi che cont' e peina tortas.

Lezi: (intrescha cun fest, farschell e sugets en in meun, ed ina butegli' en l' auter; senza ver Laus e Bruno) La, la, la, . . . uss hai jeu luvrau avund' ed astgel dar in schluc e trer empau flad. (el beiba) Pinar tortas bletschas e tschuffas co quellas ch' jeu hai stuju pinar oz, ei ina lavur ch' jeu lessel gnanc cuir ad in tgeun, nundir ad in carstgeun sco jeu — mo jeu hai giu sper mei tei (el betscha la buteglia), tei, ch' has consolau mei. (el conta)

La butegli' ei mia cara
Che levgiescha mia sort;
In da l' auter nus separa
Mo la mort, gie mo la mort!

Cu jeu mia bucca squetschel
Sin la si' e dun in schluc,
Ell' embratschel, ella betschel,
Fa' la cun amur: gluc gluc!

Jeu sun bia pli ventireivels
Ch' in barun, ch' in comt e duc,
Cu' la cun tuns amureivels
Di a mi: gluc gluc gluc gluc!

La butegli' ei mia cara
Che levgiescha mia sort,
In da l' auter nus separa
Mo la mort, gie mo la mort!

Allàh! La tristezia scatsch' ins il meglier cun ina
canzun — e cun in schluc. (el beiba puspei)

Bruno: (da bas, a Laus) Cheu s' el!

Laus: (da bas, a Bruno) Gie, jeu tegn che nus veigien anflau
gl' aug fricli.

Bruno: (da bas, a Laus) Lein mirar pli datier.

Lezi: (embratschont la buteglia) Ah, ti stoda pintgetta, mia
caretta, sche ti savessas co jeu carezeschel tei! (El
conta; cu' l vesa Laus e Bruno ch' examineschan el,
sbass' el sia vusch e dat egliadas sin tuts meuns).

La butegli' ei mia cara
Che lev-gie-scha mia — — sort,
In — — da — — l' au — — ter . . . . .

(Vesent ch' el vegn fixaus pli datier, cal' el a grad giu)
Tgei gianter vulan quels dus cheu?

Bruno: (a Laus) *El* eis ei, schi franc sco franc ei.

Laus: (a Bruno) El ha dett' e fatscha nera . . . .

Bruno: (a Laus) El ves' ora sc' in banderlot . . .

Laus: (a Bruno) E sc' in vagabund . . . .

Bruno: (a Laus) El port' in fest . . . .

Laus: (a Bruno) Ed in farschel e sugets . . . .

Lezi: (metta la buteglia giun pleun; Laus e Bruno s' appro-
ximeschan, in da meun dretg, l' auter da meun seniester.
Bruno sesbassa per far ina reverenzia; Lezi metta la bute-
gaglia da l' auter meun, cartent ch' el vegli ir cun ella.

Laus fa uss sia revenzia; Lezi tschappa la buteglia e e tegn ella encunter siu pez e mera vi e neu cun differents giests che fan rir il publicum.)

Lezi: (d' in meun) Els fixeschan ed examineschan mei. Han ei mai viu in carstgeun, ne sund' jeu in rhinozeros? Quels vegnan buca cheu per buns ch' els ein!

Bruno: Senumnan Els buca Lezi Sturnell?

Lezi: Pergei?

Bruno: Jeu damondel Els, sch' Els senumnan buca Lezi Sturnell?

Lezi: (setuorn' encunter Bruno e pi encunter Laus) Gie e na, quei dependa mo tgei Vus leis da mei.

Bruno: Nus lessan mo dumondar Els *tscheccamein* per in survetschi.

Lezi: En quei cas senumn' jeu Lezi Sturnell.

Bruno: Nus essan leds de ver anflau Els. Ins ha termess nus tier Els en in fatg fetg impurtont, e nus rogein Els de gidar nus; nus vein schi de basegns de Lur agid.

Lezi: (pren giu sia capiala) Mes signurs! Sch' ei gl' ei ina caussa che dependa de miu negozi da scuas, sche vi jeu far tgei ch' jeu sai per Vus.

Bruno: Jeu engraziel fatg per Lur carianza — mo jeu suppli-cheschel Els de metter si la capiala, schiglioc savess il suleagl barschar Els.

Laus: Gie, gie, mettien si la capiala!

Lezi: (d' in meun) Quei ei glieut spir compliments. Ei tituleschan mei „Els“ e fan eung cuvierer miu tgau! (el cuviera)

Bruno: Sesmerveglian buca che nus vegnin tier Els; glieut perderta vegn adin' encuret' ed estimada — e nus vein udiu de Lur sabientsch' e savida.

Lezi: Gl' ei vér, mes signurs, ch' jeu sundel forza gl' εμπrem legia-scuas dell' entira tiara.

Bruno: Ah, signur! . . . .

Lezi: Jeu spargnel ne breigias ne stentas, e mias scuas ein fetg elegantas.

Bruno: Ei setractescha buca da scuas!

Lezi: Mo jeu vendel era buordis e buordis en in jamn' ora.

Bruno: Jeu supplicheschel Els de schar las scuas ord il rischieni.

Lezi: Jeu fetschel ellas per prezis fetg moderai.

Bruno: Quei savein nus schon.

Lezi: Bien, lu saveis Vus ch' ils prezis ein buc aults.

Bruno: Fetschien buca fers . . . . .

Lezi: Jeu fetschel nuota fers, jeu sai buca dar ellas pli bien marcau.

Bruno: Jeu supplicheschel Els de tschintschar pli raschuneivel.

Lezi: Jeu sai c' esser pli raschuneivels; tier auters legia-scuas survignis Vus forsa scuas pli bien marcau — mo Vus saveis: ei dat scuas e scuas — *jeu* fetschel fetg fermas e fetg elegantas . . . .

Bruno: Nus lein buca Lur scuas! . . .

Lezi: Sche deigies Vus buca survignir ellas e sche Vus pagasses il dubel!

Bruno: Nus lein buca scuas . . .

Lezi: Na, na! Vus duvreis nuota de comprar las mias. Quellas ein fermas ed elegantas e rauba da vaglia — mo Vus leis sgurtiar mei, e perquei survignis Vus buc ellas e sche Vus pagasses il dubel, eung inagà!

Bruno: Eis ei pusseivel ch' in um sco Els tschontschi schi tup e peini tortas per far scuas? Ch' in um schi perdert, ch' in Doctor schi renomau sco Els fuigi il mund e zuppi ses bials talents?

Lezi: (d' in meun) L' ei stuorns!

Bruno: Jeu supplicheschel Els, signur Doctor, de buca dissimular aschia.

Lezi: De buca dissimular? ?

Laus: Gie, quei dissimulém gida nuot. Nus savein quei che nus savein.

Lezi: Tgei saveis pia? Tgei leis dir a mi cun Vossas tschontschas? E per tgi tenis Vus mei?

Bruno: Per quei ch' Els ein: per in grond Doctor!

Lezi: Da glieut na da biestga?

Bruno: Da glieut, secapescha, da glieut!

Lezi: Vus pudeis fors' esser Doctor per quei ch' ins sa: mo *jeu* sun buca Doctor, e sundel *mai staus* Doctor, ni da glieut ni da biestga!

Bruno: (da bas) Cheu vein nus! (dad ault) Schneghien buca pli ditg, schiglioc stuein nus dar ad Els zitgei ch' Els ritscheivan buca bugient!

Lezi: Tgei leis dar a mi?

Bruno: Zitgei che fa zun mal.

- Lezi:* Porta la tatta giu! Dei a mi zitgei che fa bein ne che fa mal — mo jeu sundel buca Doctor e capeschel buca Vus!
- Bruno:* (da bas, a Laus) Ei va buca senz' il remiedi. (dad ault) Signur, eung ina gada supplichesch' jeu Els de schar valer ch' Els seigien Doctor.
- Laus:* Fetschien buca pli ditg fir'efanzas e confessien sinz-ramein ch' Els seigien Doctor.
- Lezi:* (d' in meun) Jeu temel per mia pial!
- Bruno:* Tgei gid' ei schnegar quei ch' ins sa?
- Laus:* Pertgei setrer e seriscuder schi ditg? Tgei gida quei?
- Lezi:* En *in* plaid schi bein sco en *duomelli* ditg' jeu: jeu sun buca Doctor!
- Bruno:* Els ein buca Doctor?
- Lezi:* Na.
- Laus:* Els ein veramein buca Doctor?
- Lezi:* Pil gianter: na!
- Bruno:* Mai ch' Els vulan, sche survegnan Els quei ch' Els ritscheivan buca bugient (els sdrappan ad el il fest orda meun e bistunan el cun quel).
- Lezi:* (grescha) Aih, oh, uih, auh, calei, mes cars signurs, jeu sundel tgei che Vus leis! (d' in meun) Quels schmaladi bistunan mei cun miu agien fest!
- Bruno:* Pertgei sforzan Els nus de bistunar Els?
- Laus:* Pertgei spargnan Els buca la breigi' a nus de bistunar Els?
- Bruno:* Els san buca con mal jeu stun de ver bistunau Els!
- Laus:* Jeu stun era fetg fetg mal!
- Lezi:* Tgei gianter ha quei de muntar? Bistuneis mei per spass ne leis far esser mei Doctor *per forza*?
- Bruno:* Tgei! Els tegnan *eung* Lur puntilli e laian *eung* buca valer ch' Els seigien Doctor?
- Lezi:* Schi franc sco franc ei: jeu sundel il legia-scuas Lezi Sturnell, e buca Doctor!
- Laus:* Gl' ei pia buca ver ch' Els ein Doctor?
- Lezi:* Na, quei ei buca ver! (el survegn puspei patanga) Ah, oh, uih, auh, calei, mes cars signurs, calei; bein bein, mai che Vus leis ch' jeu seigi Doctor, sche sund' jeu Doctor, de glieut et de biestga — ed apotheker eung vitier, sche Vus leis. Jeu vi pli bugient esser tut tgei che Vus leis che schar sturnir mei!

- Bruno!* Ah, signur Doctor, quei mida canzun! Jeu sundel leds ch' Els sepagan ussa da rischun.
- Laus:* A mi vul il cor sevolver el tgierp dil legerment ch' Els tschontschan aschia.
- Bruno:* Jeu rogel Els per pardun da tut miu cor!
- Laus:* Excuseschien la libertat ch' jeu hai priu!
- Lezi:* (d'inmeun) Stai in tec: sund' jeu forsa mez secuglienaus? Sund' jeu vegnius Doctor senza miu saver?
- Bruno:* Els vegnan buc a s' enriclar d' esser Doctor, e far bunas fitchentas . . . .
- Lezi:* Mo schei a mi tuttina: Meis buc en errur? Sund' jeu veramein Doctor?
- Laus:* Gie, Els ein veramein Doctor!
- Lezi:* Propi?
- Laus:* Gie, propi!
- Lezi:* Schi franc sco franc ei: quei savev' jeu buc!
- Bruno:* Co! *Els*, ch' ein il pli grond Doctor dil mund!
- Lezi:* Moh!
- Laus:* In Doctor ch' ha medegau, jeu sai buca contas mal-sognas!
- Lezi:* Tgei gianter!
- Bruno:* Ina femn' era morta dapli 48 uras; ins era per satrar ella — cheu vegnan *Els*, e cun ina stella d' ina cert' aua fan Els revegnir ed ir a spass ell' en sia combra.
- Lezi:* Tgei Vus scheis!
- Laus:* Ina buoba da 12 ons era curdada giu d' in clutgèr sin la sulad' e veva rut la cavazza, la bratsch' e las combas — ed *Els* han, cun ina certa pumada, fatg levar ella sin peis, ch' ell' ei ida beinspert e fatg de „sepigliar“ cun sias compognas!
- Lezi:* Mo! Tgei caussas!
- Bruno:* Dil reminent san Els gudignar tonts danès sco Els vulan, sch' Els laian menar nus sco nus lein.
- Lezi:* Jeu sai gudignar tonts danès sco jeu vi?
- Bruno:* Franc!
- Lezi:* Gie, gie, jeu sundel Doctor — ussa lasch' jeu valer. Jeu vevel emblidau, mo ussa seregord' jeu puspei. Gudignar tonts danès sco jeu vi! . . . Nua stuein nus ir?
- Bruno:* Nus lein mussar la vi' ad *Els*. Nus stuein visitar ina giuvna ch' ha piars il lungatg.

- Lezi:* Jeu hai buc anflau el!
- Bruno:* (a Laus) El fa bugient spass. (a Lezi) Lein ir!
- Lezi:* Cun caultschas plein scrottas e senza vons e capial' aulta?
- Bruno:* Quei cumprein nus tut sin via.
- Lezi:* (porsch' a Bruno la buteglia) Bubi, vinars scaulda la beglia! (Bruno schagi' e fa bucc' aischa. Lezi dat la bategli' a Laus) Bubi, quei fa biebein!
- Laus:* Nies patrun ha *scumandau* de beiber vinars.
- Lezi:* Ed *jeu*, il pli grond Doctor dil mund, *commondel* a Vus de beiber vinars! (Laus vul beiber ora tut; Lezi till' ad el le buteglia giud bucca) Stei, in tec schei eung per mei (el svida la buteglia) Schia, quei tegn en. Ussa savein nus far la visetta.
- Laus:* (a Bruno) Quei Doctor plai a mi: el ei legers e de buna vegli' e beiba perfin vinars. (Tuts partan.)

Secund act.

(Il theater represent' ina stiv' ella casa da Toni Tupatsch.)

Scena I.

(Toni, Bruno, Laus e Barla statan sil theater.)

- Bruno:* Gie, Els ston esser contents che nus vein rabitschau neutier il pli grond Doctor dil mund.
- Laus:* Senza fallir: avon quel stuein nus trer capial' e far zenclins e reverenzias.
- Bruno:* Quei ei in um ch' ha fatg operaziuns miraculusas.
- Laus:* Ch' ha laventau glieut ch' era schon morta.
- Bruno:* El ei empau da stuorns, sco jeu hai schon detg, ed enqual gadas ha' l muments ch' el meina la lata — e *lu* schess ins buca ch' el fuss Doctor.
- Laus:* Dasperas di el bugient sgnoccas e beiba . . . na, e beiba negin vinars . . .
- Bruno:* Dil rest ha' l ina sabientschun' e saviduna, e di savens caussas fetg sublimas.

- Laus:* Cu 'l entscheiva, tschontsch' el sco sch' el legiess ord in cudisch.
- Bruno:* Sia reputaziun ei schon serasad' ò cheu e fuolas glieut vegnan tier el.
- Toni:* Jeu hai merveglias tgei carstgeun quei ei. Figiei spert vegnir el.
- Bruno:* Jeu vi ir per el. (parta)

Scena II.

- Barla:* (a Toni) Els fan sco eung biars auters han fatg. Lur feglia maridass schnueivel bugient — e la meglia medischina ch' ins savess dar ad ella, fuss perquei, tenor miu sempel meini, *in bi e bien mariu*, per il qual ella vess affecziun.
- Toni:* Mirei tscheu, co mia fumitgasa vul regier en mia casa!
- Laus:* (a Barla) Stauppa la bucca, mia duna sabiutta! En casa de nies patrùn comondas per cletg buca *Ti* las fiastas!
- Barla:* Jeu ditgel a miu *patrùn*, ed a 20 da quels sco *Ti*, ch' ils Doctors capeschan *nuot* en quei grau. La giuvn' *Alexandra*, ch' ei malseuna, drova autras medischinas che panadas e thès e rebarbers e pillas per vegnir seuna, *in mariu* sto ella ver, pertgei in mariu ei in étg che medegescha tut las malsognas dellas matteuns.
- Toni:* Pil mument eis ella memia fleivla per patertgar vid maridaglias! E dil reminent hai jeu vuliu schar maridar ella — ed ell' ha absolutamein *buca* vuliu.
- Barla:* Quei creig' jeu schon: Els levan dar ad ell' in um ch' ella pudeva buca ver. Pertgei han Els buca priu quei *Murezi*, pil qual ella mass tras fiug e flomma? Lu vess ella franc obediud ad Els, ed jeu less metter pag miu tgau, ch' el prendess ell' eung uss, méta sco ell' ei, sch' Els vessan amogn' ell' ad el.
- Toni:* Quei *Murezi Malign* ha buca tonta rauba sco *Gion Culeischen*.
- Barla:* Mo 'l art' in aug fetg reh.

Toni: Jeu schulel sillas jertas. Mo la rauba ch' ins tegn schon enta pugn ei rauba ch' ei rauba, e tshell' ha pintga valetta. Tuts quels che quentan sin raubas ch' auters tegnan, vegnan il bia cuglienai. La mort teidla buc adina sils giavischs e sillas supplicas dils artavels — e sch' ins sto murir della fom avon ch' artar, sche gida l' jerta buca bia.

Barla: Basta, jeu hai adin' udiu che la cuntentienscha vali pli bia che la rihezia, el tener-casa sco ord il tener-casa. Mo 'ls babs e las mummas han quella *schmaladida disa* de dumendar adina: „*Con rehs eis el?*“ „*Con reh' eis ella?*“ Conts gieniturs ruinan la ventira de lur affonts, perquei ch' ei meran mo sin danès e danès e danès — enstagl sin lur affecziun. Aschia vivan lura um e dunna, strusch maridai, sco giat e tgeun e fan ad in l' auter gl' uffiern schon cheu sin tiara. Sco sch' ins stuess ver rauba per esser ventireivels! Suenter vertits e buns deportaments damondan babs e mumas buc oz il di: lur schienders e brids san esser monsters, sch' ei han mo danès e danès e danès! Merian p. e. co Lur cumpar Pieder ha fatg maridar sia bial' e prusa figlia il vegl Tumaisch della Reunca, perquei ch' el veva ina péndaprau dapli ch' il giuven Eduard, pil qual ella veva tont' affecziun. Ussa beib' il vegl sc' in scutgè e bistuna sia paupra femna ch' ella vesa steilas da bi di. Prendien in exempel giudlunder, signur Toni Tupatsch. La ventira de Lur feglia dependa de quella maridaglia. Dettien perquei ad ell' in mariu che plai ad ella, e sch' el vess mo il resti si dies . . . . .

Toni: Uss, uss eis ei avunda! Cun tgei fiug Vus tschintscheis! Vus essas mia fumitgas' e veis nuota de dar la tecca sin tut.

Laus: (dat cun mintga plaid ch' el di sil pez a Toni) Gie, stauppa Tia bucca, Ti stria berbla! Tgei drovas Ti de perdagar a nies signur e patrun: lez sa schon tgei ch' el ha de far. Va e scua meglier ils zulès, las scalas e las combras; raguda si meglier las bisaccas, lava meglier las fanestras, las mobillas e la vischala — e e dai a mi, *il Tiu mariu*, buca tonts disgusts de la-guoter — quei fuss pli tschec! Signur Toni Tupatsch

ei 'l bab de sia fegliã ed ei gronds e sabis avunda per saver tgei cunvegn ad ell' il meglier.

Toni: (a Laus) Buca schi stagn, buca schi stagn!

Laus: (dat eung adina sil pez a Toni) Jeu vi schon dar schnettlas a mia dunn' e mussar a quella de tschintschar respectuusamein cun Els.

Toni: Gliez ei schon endretg, mo Vus druveis buca de spluntar schi ferm sin miu pèz!

Scena III.

Bruno: (intront) Sepreparei de ritscheiver nies Doctor. El vegn sigl amen.

Toni: (a Lezi ch' intrescha) Signur Doctor, jeu sun leds de de ver Els. Nus vein fetg basegns dad Els.

Lezi: (en caultschas e caput ner, cun vons e capial' aulta) Hyppocrates commond' a nus de . . . . . cuvierer nos tgaus.

Toni: Hyppocrates commonda quei?

Lezi: Gie, Hyppocrates!

Toni: Astg' jeu dumendar en tgei capetel?

Lezi: En siu capetel . . . . . sur las capialas!

Toni: Mai che Hyppocrates commonda quei, sche stuein nus obedir. (el secuviera)

Lezi: Signur Doctor, havent udiu las caussas remarcablas . . . . .

Toni: Cun *tgi* tschontschan Els?

Lezi: Cun Els!

Toni: Jeu sundel buca Doctor.

Lezi: Els ein *buca* Doctor?

Toni: Na.

Lezi: Veramein buc?

Toni: Na, veramein buc! (Lezi bistun' el cun siu fest) Ah, uih, auh, oh!

Lezi: Uss ein Els Doctor: aschia sund' *jeu* vignius Doctor — ed aschia fetsch' *jeu auters* Doctors.

Toni: (a Bruno) Tgei giavel da carstgeun veis Vus menau neutier?

Bruno: Jeu hai bein detg che quei Doctor seigi empau de maltschecs.

- Toni:* Gie, mo jeu bettel gleiti avon esch el cun sias malscheccadats!
- Laus:* Prendien buca si quei per mal — quei ha 'l fatg mo per spass.
- Toni:* Quei spass plai buc a mi.
- Lezi:* Signur Tupatsch, excuseschien la libertat ch' jeu hai priu!
- Toni:* Oh, jeu supplicheschel, signur Doctor!
- Lezi:* Jeu stun mal . . . . .
- Toni:* Quei fa nuot.
- Lezi:* Ch' jeu hai giu l' honnur . . . . .
- Toni:* Quei emporta nuot.
- Lezi:* De patangar Els.
- Toni:* Signur Doctor, nus lein ussa tschintschar de mia feglia ch' ha pigliau ina curiosa malsogna.
- Lezi:* Jeu sun leds che Lur fegli' ha basegns de mei: jeu lessel da tut miu cor ch' Els vessan era basegns de mei, Els e tut Lur familia, per saver mussar ad Els cun tgei ardiment jeu less gidar Els.
- Toni:* Els ein fetg survitscheivels.
- Lezi:* Jeu tschontschel sinzeramein . . . . .
- Toni:* Quei creig' jeu bugient.
- Lezi:* Co ha Lur feglia num?
- Toni:* Alexandra.
- Lezi:* Alexandra! Tgei bi num! Alexandra!
- Toni:* Stei, tscheu vegn ella — cumpatg ch' ella' ha udiu Els . . . . .

Scena IV.

(Alexandra intrescha.)

- Lezi:* Ei quei la malseuna?
- Toni:* Gie, jeu hai mo quella feglia, e tergiess ò mes cavegls sch' ella vess da murir!
- Lezi:* Ella dei silmeins mo dar adatg de buca murir senz' il recept d' in Doctor.
- Toni:* Spert, ina suppia!

- Lezi:* (sesa denter Toni ed Alexandra) La malseun' ei emperneivla de fatsch' e de carschienscha — ed jeu tegn ch' in um seun fussi fetg ventireivels cun ella. (Alexandra fa bucca da rir.)
- Toni:* Els han fatg rir ella, signur Doctor.
- Lezi:* Tont meglier: cu 'l Doctor po far rir il pazient, sche s' ei quei ina bun' enzenna. (ad Alexandra) Co va ei schiglioc cun Ella! Nua meunc' ei? Tgei mal sent' Ella?
- Alexandra:* (mussont cul meun sin la bucca, sil tgau e sil baditschun) Hum, ham, him, hom, ham, hum!
- Lezi:* Tgei di Ella?
- Alexandra:* (culs madems giests) Ham, him, hom, hum, him, hom!
- Lezi:* Tgei?
- Alexandra:* Ham, him, hom, hum!
- Lezi:* (imitont) Ham, hom, hum! Jeu capeschel buca plaid! Tgei lungatg dil giavel ei quei?
- Toni:* Quei ei sia malsogna, signur Doctor. Ell' ei vegnida méta, senza ch' jeu sappi il pertgei e perco — e quei accident ha fatg refierer las nozzas.
- Lezi:* Fatg refierer las nozzas — e pertgei?
- Toni:* Siu spus vul ch' ella sappi tschintschar per arranschar las caussas a bucc' e per scret.
- Lezi:* E tgi ei quei *lapun* che vul buca prender ina *femna méta*? Lessi Dieus che *mia* dunna vessi quella malsogna! *Jeu* medegassel franc buc ella!
- Toni:* Mo nus rogein Els, signur Doctor, de far tut Lur pusseivel per scatschar sia malsogna.
- Lezi:* Bah, hagian mo negina tema! Ei sia malsogna nauscha?
- Toni:* Gie, signur Doctor!
- Lezi:* Tont meglier! Sent' ella grondas dolurs?
- Toni:* Gie, fetg grondas.
- Lezi:* Tont meglier! Va ella regulamein nu' ch' il retg va a pei?
- Toni:* Nu' ch' il retg va a pei? Jeu capeschel buc . . . . .
- Lezi:* Gie, nu' ch' il retg va buc en crotscha . . . . .
- Toni:* Jeu capeschel buc . . . . .
- Lezi:* E buc a cavagl?
- Toni:* Jeu capeschel buc . . . . .
- Lezi:* Quei emporta nuot. (ad Alexandra) Dettien neu Lur meun. (el tucch' il puls) Siu puls indichescha ch' ella seigi méta.

- Toni:* Grad quella menda ha' la, signur Doctor. Co els han anflau ella grad leu!
- Lezi:* Nevê?
- Barla:* (d' in meun) Quei ei grond striegn, cu ins ha schon detg ad el 100 ga ch' ella seigi méta!
- Lezi:* Nus auters gronds Doctors savein cuninagada nu' ei meunca. In tapalori de Doctor vess buca saviu tgei rispunder e vess forsa detg: *tscheu* meunch' ei, *leu* meunch' ei — mo *jeu* tuchel il puls cun in det, e ditgel grad leu, che Lur feglia seigi méta!
- Toni:* Quei ei ver: mo *jeu* lessel bugient saver pertgei mia fegli' ei méta.
- Lezi:* Perquei ch' ella sa buca *tschintschar*.
- Toni:* Quei ei ver: mo *pertgei* sa' la buca *tschintschar*?
- Lezi:* Perquei ch' ell' ha piars il lungatg.
- Toni:* Quei ei ver: mo *pertgei* ha' la piars il lungatg?
- Lezi:* Perquei ch' ella sa buca mover la lieunga.
- Toni:* E *pertgei* sa' la buca mover la lieunga?
- Lezi:* Aristoteles di leusura . . . . . fetg bialas caussas.
- Toni:* Jeu creigiel bugient.
- Lezi:* E quei er' in grond um.
- Toni:* Senza dubi.
- Lezi:* In *fetg* grond um! (el aulz' in meun) In um ch' era per tont pli gronds ch' *jeu*! Mo nus lein continuar nies disquors: *jeu* tegn ch' ella sappi buca mover la lieunga pervia de certas gallas, quei vul dir . . . . . „*gallas terribiles*“. E cu quellas „*gallas terribiles*“ van pil tgierp entuorn, sche caschunan ellas malsognas, ch' ins numna . . . . . quei vul dir . . . . . ch' ins numna . . . . . capeschan Els *latin*?
- Toni:* Buca tec!
- Lezi:* (sesaulza tut en ina della suppia) Els capeschan *buca tec latin*?
- Toni:* Na, buca tec!
- Lezi:* (cun enthusiasmus) Ego sum doctorus renomassimum in terram nostram. Nec plus ultra, amo, amas amat, mensa, mensae, mensarum, mensas, bonus, bona, bonum, alea jacta est et veni, vidi, vici. Est ne oratio latinas? Snego et affirmo! Etiam, gie. Quare, pertgei e percum?

Pluras malsognas medigavit manus meus, et panis, piscis, crinis, finis et asinus es!

Toni: Ah, pertgei hai *jeu* buc era fatg atras il gymnasi e studiau in tec latin!

Barla: (d' in meun) Quel sa latin schi sco 'l giat!

Toni: El tschontscha latin sco de far nuot!

Laus: Gie, el tschontscha schi bein, ch' *jeu* capeschel lidinuot!

Lezi: E demai che las gallas, dellas qualas *jeu* tschontschel, van da meun seniester e smarschentan il dir, e da meun dretg e stinschentan il cor, sche vegn era il magun, che nus numnein en latin *armyan*, e ch' ha communicaziun cul tschurvi, che nus numnein en grec *nasmus*, emplenius da quellas gallas tras ina veina che nus numnein en hebraic *cubile*, e suenter vegnan quellas gallas el schègn, che nus numnein en chinès *tschintschang*, e demai che..... piardien buc il fil! . . . e demai che quellas gallas ein empau de nauschas . . . . teidlien bein, signur Toni Tupatsch!

Toni: *Jeu* teidlel!

Lezi: E demai ch' ellas ein empau de nauschas, sch' ein ellas prigusas . . . . dettien bein adatg, signur Toni Tupatsch!

Toni: *Jeu* dun adatg!

Lezi: Sch' ein ellas prigusas ed impedeschan il moviment della lieunga. Ista causa linguam perdere, nec plus ultra, venia sit verbo, et si non capeschas bene est! Perquei ei Lur feglia vegnida méta.

Toni: Schia, schia!

Barla: Tgei bi plaid el ha teniu!!

Laus: Sch' *jeu* vess mo ina schi buna bucca!

Toni: Els han plidau oreifer — mo cun ina caussa mund' *jeu* buca d' accord cun Els: il dir ed il lom tschentan Els numnadamein buc el dretg liug — il cor ei gie da meun seniester ed il dir da meun dretg.

Lezi: Gie, quei er' aschia pli bauld — mo ussa vein nus numnadamein midau tut quei e doctorein tut autr' ujsa.

Toni: Schia, schia; qui savev' *jeu* buc; excuseschien mi' ignoranzia!

Lezi: Quei ha nuota de far: negin pretenda ch' els seigien schi perderts sco nus.

- Toni:* Buca tgunsch. Mo tgei creigien Els ch' ins stoppi far per vignir libers de quella malsogna?
- Lezi:* Per végnir libers de quella malsogna?
- Toni:* Gie.
- Lezi:* Il meglier fa ins de schar ir ell' a letg e de far prender ella . . . . enzacontas talgias-peun, bugnadas en vin.
- Toni:* E pertgei quei, sch' jeu astgel dumendar?
- Lezi:* Peun e vin contegnan duas substanzias che fan tschintschar. Els san senza dubi ch' ins dat als papagagls per mussar de tschintschar nuot anter che peun e vin?
- Toni:* Quei ei ver. Tgei perdert um Els ein! Spert, talgias-peun e vin!
- Lezi:* Encunter sera vegn' jeu puspei per mirar co ei va cun la pazienta. (Alexandra, Laus e Bruno partan.)

Scena V.

- Lezi:* (tegn Barla che vul ir) Spitgei in tec. (a Toni) Tgei femna' ei quei?
- Toni:* Quei ei mia fumitgasa, ina bucca largia che schess buca rischlir in plaid.
- Lezi:* Jeu vi schon ranschar ella.
- Toni:* A quella vegn nagin avon.
- Lezi:* Gliez fuss ina biala! (a Barla) Saveis buca che tschintschar ei argient, e che quescher ei aur?
- Barla:* Nus vein la bucca sut il nas per tschintschar.
- Lezi:* Vus essas malseuna, perquei tschintscheis Vus tut empaglia.
- Barla:* Jeu malseuna? Jeu sun seuna sc' in pèsch.
- Lezi:* Tont mender! Saveis buca che tgi ch' ei seuns resca de vegnir malseuns, pertgei 'l carstgeun sa buca viver en memia buna sanadat. Jeu vi surlischar Vus . . . .
- Barla:* Jeu hai merveglias de schar surlischar mei. Jeu sun seuna . . . .
- Lezi:* Quei emporta nuot — surlischar ei fetg seun e sco ins beiba per survignir seit, aschia sto ins era schar surlischar per buca vegnir malseuns.
- Toni:* Schia, schia?

- Barla:* Jeu vegnel nuota malseuna!
Lezi: Jeu less bugient saver pertgei buc!
Barla: Perquei ch' jeu sundel mai ida — e vegnel mai ad ir tier Doctors.
Lezi: Mo 'l Doctor ei vignius tier Vus, ed jeu commendel de schar surlischar, de schar metter corns e de prender in . . . .
Barla: Els san far peiver pervia de mei — Els e Lur medischinas! Sin *mei* commond' jeu e laschel buca mazzar mei ils Doctors!
Lezi: Vus insulteis mei e la Medischina — e per castitg tagl' jeu ò a Vus Vossa lieunga nauscha. (el till' ord sac in cunti)
Barla: Els ston ver ell' avon! (fa ghigas e fui navent)
Lezi: Stoda femna! Sche Vus curdeis en mes meuns, sche va ei mal cun Vus!

Scene VI.

- Lezi:* Ussa stoi jeu ir.
Toni: Spetgien eung in tec!
Lezi: Pertgei vulan Els eung retener mei?
Toni: Per pagar Els, signur Doctor!
Lezi: (stend' ora siu meun davos siu dies, fertont che Toni arva sia buorsa) Jeu acceptel negin pagament.
Toni: Signur Doctor . . . . .
Lezi: Absolutamein buc!
Toni: Mo zitgei pauc . . . .
Lezi: Ne pauc ne bia!
Toni: Jeu supplicheschel . . . .
Lezi: Nuot, jeu prendel buc (el porscha pleun a pleun siu meun).
Toni: Schia, cheu han Els . . . . (Lezi pren)
Lezi: Jeu prendel mo encunter veglia.
Toni: Els han bein meritau quels.
Lezi: Jeu hai buca fatg quei survetsch per vignir pagaus . . . .
Toni: Quei creig' jeu bugient.
Lezi: (pesent' ils danès) Ei para d' esser ina gronda summa.

- Toni:* Gl' ei ina summa da num . . . .
- Lezi:* Jeu acceptel schiglioc mai danès . . .
- Toni:* Jeu sai bein.
- Lezi:* E sun buc entressaus.
- Toni:* Quei creig' jeu bugient. Ussa vi jeu eung mirar tgei mia feglia fa. Els visettan ella vonzeivi, nevé, signur Doctor?
- Lezi:* Fetg bugient, signur Tupatsch!
- Toni:* Sin seveser, signur Doctor, bien engraziament!
- Lezi:* Sin seveser, signur Tupatsch, mademamein! (els sedattan il meun, tergient capiala; Toni parta)
- Lezi:* (persuls, dumbront ils danès) Ei, ei, quei tscheu va buca mal! Mo vinavon . . . . .

Scena VII.

- Murezi:* (intront) Jeu spetgel Els schon ina piazza, e vegnel per implorar Lur agid.
- Lezi:* (tuccont siu puls) Vies puls ei fetg schliats.
- Murezi:* Jeu sun buca malseuns; jeu vegnel per enzitgei auter tier Els.
- Lezi:* Pertgei scheis buca beinspert, che Vus seigies buca malseuns?
- Murezi:* Jeu vi expliccar las caussas en dus plaid: Jeu hai num Murezi Malign; jai carezeschel Alexandra e lessel tschintschar cun ella, mo siu bab, che po buca star ò mei, pertgir' ella sc' in luf, sinaquei che nus seveseien buc — perquei prend' jeu la libertat de rogar Els de gidar mei. Jeu lessel mo dir ad ella discussamein dus plaid, dals quals mia ventir' e mia veta dependan.
- Lezi:* Per tgi tenis Vus mei? Tgei? Jeu duess tener si sacs a Voss' amicezia, e degradar leutras la dignitat de Doctor?
- Murezi:* Fetschien buca canera, signur Doctor!
- Lezi:* (chitschont el anavos) Jeu vi far canera, jeu! Vus essas impertinents!
- Murezi:* Pli buffatg, signur Doctor!
- Lezi:* E gagliards!

Murezi: Jeu supplicheschel . . . .

Lezi: Jeu vi schon mussar ch' jeu selaschel buca duvvar tier talas pippetias e che quei ei ina stria gagliardia . . . .

Murezi: (presentont ina buorsa) Tscheu, signur Doctor!

Lezi: De vuler cumprar mei! . . . . (el pren la buorsa) Jeu manegiel buc Els, pertgei Els ein in brav um, ed jeu fetschel fetg bugient in survetsch ad Els: mo ei dat sin quest mund de quella striadira che tegnan certins perquei ch' ins ei buc — e quei savess vilentar la crappa!

Murezi: Perdunien a mi la libertat ch' jeu hai priu . . . .

Lezi: Neginas ceremonias! Tgei stoi jeu far?

Murezi: Gl' empi εμπrem ston Els saver, signur Doctor, che la malsogna ch' Els duevan medagar ei zun negina malsogna. Ils Doctors han resonau leusur' ad in resonar: *in* scheva ch' ella darivi dil tseburvi; *l' auter* della beglia; il *tierz* dil dir; il *quart* dil lom — ed aschia vinavon. Mo gl' ei franc e sigir ch' ella dariva della carezia ch' Alexandra ha per mei: ell' ei sefatga méta per referer e far ir en nuot las nozzas cun in um ch' ella po ca ver. — — Mo nus stuein seretrer empau da cheu per buca schar traplar nus ensemen: ora sin via vi jeu dir ad Els, *co* nus savessan instradar in „rendez-vous“.

Lezi: Signur Murezi Malign: jeu vi ir tras crappa de fug per gidar Els, sch' ei sto esser. A quei bab da streflas ch' jeu stoi dir, lein nus schon mussar de viver sch' el lai buca maridar sia feglia suenter siu gust! (Omis dus partan.)

Tierz act.

(Il theater represent' ina vischinonza da Toni Tupatsch.)

Scena I.

Murezi: (purtont instruments d' Apothecher) Jeu representel buca mal in apothecher, tegn jeu. Il vegl ha mai viu mei, e resti hai jeu era scumiau, aschia ch' el duess buc enconuscher mei.

Lezi: Buca tgunsch.

Murezi: Jeu lessel mo saver dus plaid latins per ornar miu disquors, e per dar la parétta d' in perdert um.

Lezi: Paperlapap! Quei ei buca necessari: *il resti fa gl' um* — ed jeu sai gie nuot pli ch' Els.

Murezi: Nuot pli ch' jeu?

Lezi: Mo na, nuot pli ch' Els! Jeu hai negin' idea della Medischina. Els ein in brav um e han confidau a mi, perquei vi jeu era confidar ad Els.

Murezi: Els ei propi buca Doctor?

Lezi: Doctor in quex! Jeu sun vegnius Doctor *per forza*. A mi eis ei mai dau el tgau d' esser schi perderts sco ins vul ussa far esser mei. Jeu hai frequentau mo la scola primara, sun legia-scuas de professiun ed in toc tapalori dasperas, per dir mo denter nus. Jeu sai pilver buca co quella buna glient ei vegnida sill' idea de tener mei per in Doctor; mo cu jeu hai viu, ch' ei levan far ver studiau mei la medischina cun tutta forza, sch' hai jeu detg: „jeu sundel Doctor“, per empruvar mia fortuna. Mia reputaziun ei schon gronda lunsch entuorn; dapertut vegn la glient neutier per consultar mei, cartent ch' jeu seigi in um perdertissim. Sche las fitschentas van aschia vinavon, sche vi jeu doctorar entochen la mort. Ils Doctors han il meglier mistregn de tuts: sch' ins fa bein, eis ei bien; sch' ins fa mal, eis ei era bien — pagaus vegn ins tuttina, e quei ei 'l capo. A nus sa ins mai far reproschas, pertgei nus savein cuntschar sco ei plai la pial ch' ins porsch' a nus. In calgièr che

taglia memia bia curom e fa zenslas, ei malvesius; mo nus autri savein spedir senza scruppel in cartsgeun en l' auter mund. Las tuppas che nus figiein crodan sin quels che mieran e buca sin nus. Nies mistregn ha in bien avantatg: ils morts ein pulits e stauppan la bucca — in miert ha eung mai selementau dil Doctor ch' ha mazzau el.

Murezi: Gl' ei bien ch' ils morts san buca scafarlar . . . .
Lezi: (vesent glieut che vegnan tier el) Cheu survegn' jeu puspei clients, par' ei. (a Murezi) Mundien ell' ustri' e spetgien leu toch' jeu vegnel. (Murezi parta.)

Scena II.

Plazi: (intrescha cun siu fegl) Jeu e miu fegl Rest encurin Els.
Lezi: Tgei leis?
Plazi: Sia paupra mumma ch' ha num Mengia, ei dapli miez on malseuna.
Lezi: (stend' or' il meun per ritscheiver danès) Tgei leis da mei?
Plazi: Ell' ei unflad' e scufflada pertut, signur Doctor.
Lezi: Unflad e scufflada?
Plazi: Gie, quei vul dir: ell' ei vegnida . . . . scufflad' et unflada. Ils Doctors dian che siu lom e siu dir, e che siu dir e siu lom fetschien mo au' enstagl seung. Ell' ha bien e savens la febr' e grondas dolurs ella bratsch' ed ellas combas. Beinduras vul ella murir della strenschadetgna, e nus savein buca tgei pigliar a meuns. Dell' apotheca vein nus retratg cargas e cargas pillas e triaccas, ch' jeu stoi vender duas gienetschas per pagar ils quens. Ed ei vegn adina mender e mender cun ella, per quei supplichesch' jeu Els per ina buna medischina — ins di ch' Els sappien medegar tuttas malsognas.
Lezi: (stend' o' il meun) Gie, quei sai jeu: mo vegni uss tiel fatg.
Plazi: Nus vegnin per dumendar Els, tgei nus deigien far.
Lezi: Jeu capeschel buca Vos.
Rest: Signur Doctor, mia mumm' ei malseuna, e cheu han Els dus marenghins per ina medischina.

- Lezi:* Ah, *Tei* capesch' jeu, *Tei*. Quei mat tschontscha clar-
mein e s' explicca sco' i auda. Ti dias che Tia mumma
seigi scufflad' ed unflada pertut, e hagi la febr' e mal
las combas e la bratscha?
- Rest:* Gie, signur Doctor!
- Lezi:* *Tei* capesch' jeu cunina gada. Ti has in bab che sa
buca tgei' l di. Ussa vul Ti ina medischina da mei?
- Rest:* Gie, signur Doctor!
- Lezi:* Ina medischina per medegar ella?
- Rest:* Gie, signur Doctor.
- Lezi:* Ella dei prender quei toc chischiel!
- Rest:* Quei toc chischiel, signur Doctor?
- Lezi:* Gie, quei ei in toc chischiel preparau, che cuntegn ina
substanzia miraculosa.
- Rest:* Nus engraziein fetg, signur Doctor; quei figiein nus
prender ella bein spert. (Plazi e Rest partan.)
- Lezi:* (grescha suenter) Gie, figiei prender ella quei — e
sch' ella miera, sche satrei ella schi bein sco Vus sa-
veis! (parta.)

Scena III.

(Il theater represent' ina stiv' ella casa da Tupatsch.)

- Lezi:* (a Barla ch' intrescha) Ahá, ussa vegnis Vus a meuns
a mi!
- Barla:* A meuns ad Els?
- Lezi:* Gie, a meuns a mi!
- Barla:* Sco sch' jeu temess Els!
- Lezi:* Ussa tagl' jeu o la lieunga per las leffas che Vus veis
dau a mi enson . . .
- Barla:* Jeu sun cuntenza . . .
- Lezi:* Chitschei ò la lieunga!
- Barla:* Tscheu! (ella catsch' ò la lieunga; Lezi vul pigliar ella;
Barla mord' e tegn in siu det cul dents.)
- Lezi:* Uih, aih, schei dar miu det! Vus murdis giu miu det!
Oh, aih, schei dar! Jeu vi far nuot a Vus! Schei dar,
uh, auh, schei dar! (ella lai dar)
- Barla:* Nevé, ch' jeu temel buc Els?

- Lezi:* Vus essas tutt' ina stria femna!
- Barla:* Jeu ina stria femna? (till' ad el in' entuorn las ureglias)
- Lezi:* Gie, ina stria femna!
- Barla:* Ina stria femna? (ella till' eung ina gà.)
- Lezi:* Na, na, Vus essas ina buna, cretta femna! (d' in meun)
Dieus sei ludaus che Vus essas buca mia dunna!
- Barla:* Cun Doctors fetsch' jeu pintgas ceremonias!
- Lezi:* Nevé, Vus essas maridada?
- Barla:* Secapescha!
- Lezi:* E sesglatis savens cun Vies um?
- Barla:* Da temps en temps vein nus empau rix-rax e pitg-pètg, mo: „Rix-rax e pitg-pètg ein necessaris ella lètg.“
Han Els mai udiu quei?
- Lezi:* Naturalmein! E Vies um dat mai sin Vus?
- Barla:* Dar sin mei! *Sin meun* tegn el mei! Jeu les scatschar ad el la queida de dar sin mei!
- Lezi:* Vus essas ina femna ch' ins stuess ver bugient!
- Barla:* In um dar sin sia femna!
- Lezi:* Gie, quei ei buca bi. Quel che dat sin sia femna ei in schlamper, in paltrun, ch' ins duess sturnir cun flughials. Um e dunn' ein gie mo *in* tgierp ed *in'* olma, e sche gl' um dat sin sia dunna, sche dat el pia sin *siu* tgierp e sin *si'* olma — e quei ha' l buc il dretg de far.
- Barla:* Quei hai jeu expliccau diembras gadas a miu um.
- Lezi:* Sur la greppa giu duess in um ir per sia dunna . . . .
- Barla:* Per far ella vieua, sch' ella vess bugient . . . . manegian Els?
- Lezi:* Naturalmein!
- Barla:* Na, quei pretend' jeu buca da miu um, schegie ch' jeu stoi ranschar el tscheu e leu cul moni-scuca.
- Lezi:* Vus unschis, par' ei, pia era Vies um?
- Barla:* Jeu dundel enqual gadas bein buffatg sin el — dil bugient ch' jeu hai el!
- Lezi:* Quei ei stupent. In um dar sin sia femna, quei ei buca bi; mo ina femna dar sin siu um — quei ei quei ch' ei gl' ei leu!
-

Scena IV.

(Toni e Laus intreschan.)

- Toni:* (intront, a Laus) Veis buca viù il Doctor?
Laus: Cheu s' el cun mia dunna.
Lezi: (a Laus) Quei ei Vossa dunna?
Laus: Gie, pertgei?
Lezi: O nuot. Jeu lessel mo far a Vus mes compliments de ver ina tala femna.
Laus: Jeu sun fetg cuntents cun ella.
Lezi: Per ina eis ella seuna sc' in pèsch . . . .
Laus: Sc' in pèsch.
Lezi: Per l' autr' eis ella cretta . . .
Laus: Fetg cretta.
Lezi: E ha fetg bugient Vus.
Laus: Jeu sai.
Lezi: (d' in meun) Mo sch' ella bistunass Tei eung pli fetg!
Toni: Mei e mirei tgei mia feglia fa. (Laus e Barla partan.)
-

Scena V.

(Murezi Malign intrescha cun scatlas e guoters d' apothecher.)

- Toni:* (mussont sin el, a Lezi) Tgi s' ei quei?
Lezi: Quei ei miu apothecher che vegn cun medischnas.
Toni: Jeu ha fatg prender peun e vin mia feglia.
Lezi: E co sesanf' ell' uss?
Toni: In biontont mender ch' avon.
Lezi: Ton meglier! Quei ei in' enzenna che la medischna lavuri.
Toni: Gie, mo ella po strusch trer flad pli.
Lezi: Mo negina tema! Jeu hai remiedis che medegassen ella, sch' ella fuss pli envi ch' enneu.
-

Scene VI.

(Alexandr' e Barl' intreschan.)

Barla: (a Toni) Lur feglia vul ir empau a spass.

Lezi: Quei fa bein ad ella. Signur apothecher, tucchien ad ell' il puls, sinaquei ch' jeu sappi disputar cun Els silsunter sur sia malsogna. (Lezi tilla Toni en in cantun dil theater e bett' in bratsch sur sias schujalas, per empedir el de volver il tgau encunter Murezi ed Alexandra.) Signur Tupatsch! Ei gl' ei ina gronda damond' ella Medischina, schebein las femnas han tont tschurvi sco 'ls umens ne buc. Jeu supplicheschel Els de dar bein adatg. Bia Doctors dian *gie*, e biars dian *na*, — ed jeu ditgel *gie* e *na*, pertgei jeu tegnel ch' in *tgau gries* de femn' hagi pli bia tschurvi ch' in *tgau pign* d' um, e ch' in *tgau gries* d' um hagi pli pia tschurvi ch' in *tgau pign* de femna. Tgei manegian Els?

Toni: Jeu sun da Lur opiniun.

Lezi: In' outra, eung pli impurtonta damond' ei: pertgei ha Nies Segner scaffiu gl' εμπrem gl' um e buca la femna? E ha 'l priu ina costga dretga ne seniastra digl' um per scaffir la femna? Bia Doctors dian ch' el hagi priu ina costa dretga, e biars ch' el hagi priu ina seniastra. Tgei manegian Els?

Toni: Jeu hai negin' opiniun leusura.

Lezi: E san Els pertgei ins sesenta buca bein cu ins ei malseuns? , .

Alexandra: (a Murezi) Na, na; jeu midel franc franc buca mes sentiments!

Toni: Mia feglia tschontscha! O Doctor admirabel! Tgei engraziament stoi jeu saver ad Els per quella cura miraculosa! O tgei sund' jeu culponts ad Els persunter?

Lezi: (mont vi e neu a figient vent culla capiala) Quella malsogn' ha dau a mi bia breigia!

Alexandra: Gie bab, jeu tschontschel; mo jeu tschontschel per dir a Ti ch' jeu vi maridar miu Murezi Malign e buca Tiu Gion Culeischen . . .

Toni: Mo . . . .

Alexandra: Nuota „mo“ — mia resoluziun ei prida!

Toni: Stai . . . .

Alexandra: Cala cun Tias bialas rischuns!

Toni: Sche . . . .

Alexandra: Cala, cala, Ti tschontschas tut per nuot!

Toni: Jeu . . . .

Alexandra: Jeu sundel decidid' e restel decidida!

Toni: Mo . . . .

Alexandra: Quei gida tut nuot!

Toni: Gl' ei . . . .

Alexandra: Ed avon che maridar in um ch' jeu poss ca ver, mund' jeu en claustra!

Toni: Quei . . . .

Alexandra: Nuot! Jeu vi buca tadlar! Cal' uss, cal' ina gada! Piarda buca temps e spargna Tes plaid! Jeu vi buc! Jeu vi buc! E cun quei punctum!

Toni: Mirei, mirei, cun tgei spertadat ella sa ussa tschintchar! Jeu vegnel buc avon ad ella! (a Lezi) Signur Doctor, jeu supplicheschel Els de far vegnir ella puspei méta.

Lezi: Quei sai jeu buca far. Jeu sai render Els surds, sch' ei creigian d' esser gidai leutras . . . .

Toni: Engraziel fetg. (ad Alexandra) Creigies Ti? . . . .

Alexandra: Cala, cala, jeu rogel Tei, cala: quei gida tut nuot!

Toni: Eung oz maridas Ti il Gion Culeischen!

Alexandra: Avon prend' jeu tissi.

Lezi: (a Toni) Sescaldien mo buca memia. Jeu vi schon arranschar quella dispetta: ell' ei malseuna dil spért; mo jeu medegeschel tuttas malsognas.

Toni: San Els era medegar las malsognas dil spért?

Lezi: Gie, gie, laschien mo far mei. Jeu hai remiedis per tuttas caussas. Nies apotheker sto esser gideivels leutier. (a Murezi) Teidlien in tec: Els san che signur Tupatsch vul saver nuot dell' amicezia che sia fegli' ha per quei Murezi Malign. Nus stgein buca piarder temps, pertgei ell' ei calirad' e savess eung far historias. Dettien ad ella zacontas „drogas fortificontas“. Ella vul forsa buca prender quellas, mo cun far „bel bel“ va ei forsa tonaton. Laschien ir ell' in tec a spass el curtin e fetschien denton eung ord *purla* ina „fuigia subita“ — jeu vi star cheu e divertir siu bab; mo avon tut fetschien dabot ed emblidien buc il *remiedi* ch' jeu hai dau! (Murezi parta cun Alexandra.)

Scena VII.

- Toni:* Tgei vertit han quellas „drogas fortificontas“ de „fuigia subita“? Jeu hai mai udiu quels nums.
- Lezi:* Quei ei drogas ch' ins drova mo en cas urgents.
- Toni:* Han Els viu tgei impertinenzia mia fegli' ha?
- Lezi:* Feglias giuvnas ein il bia tgau-mogns.
- Toni:* Els san buca crer con stuorn' ell' ei per quei Murezi Malign.
- Lezi:* La giuventetgn' ha seun cauld e quel trubistgesch' ils tgaus.
- Toni:* Jeu sun staus mals: schi gleiti sco jeu hai s' encurschiu ch' ella veva de confar cun quei Murezi, sch' hai jeu priu e teniu ell' a ferm . . .
- Lezi:* Els han fatg bein.
- Toni:* E buca schau ver communicaziun in cun l' auter . . .
- Lezi:* Stau fetg perdert.
- Toni:* E buca schau scumiar in miez plaid pli . . .
- Lezi:* Quei ei stau sco' i auda!
- Toni:* Schiglioc fuss ella stada capabla de sefar ord la purla cun el.
- Lezi:* Els savessan vér rischun.
- Toni:* Jeu hai enderschiü ch' el emprovi sin tuttas modas de tschintschar cun ella.
- Lezi:* Il tapalori!
- Toni:* El secugliuna!
- Lezi:* Segiramein!
- Toni:* Quei Murezi Malign sto esser eung empau pli maligns per cuglienar il Toni Tupatsch!
- Lezi:* Senza dubi!
- Toni:* El dei mo empruvar!
- Lezi:* Gie, gie, el dei mo empruvar! Quel survigness dad Els in lava-tgau, ch' el teness endament per veta duronta! In malezia-um sco Els cugliun' ins buca schi tgunsch sco ins manegia!
-

• **Scena VIII.**

- Laus:* (intresch' a buffont) Ah, ah, signur Tupatsch! Quei ei bialas historias! Lur fegli' ei sefatg' ord la purla cun siu Murezi. Igl apotecher ei sez quei Murezi — e nus vein d' engraziar quella bial' operaziun a nies signur Doctor!
- Toni:* (selementont, en furia) Ah, ah, *mazzar* mei sin ina tala moda! Spert, in polizist! Schei buc ir giudò el! (a Lezi) Scroc, jeu vi surdar Els alla giusta! (parta)
- Laus:* Ah, seturpegian, signur Doctor! Ussa vegnan Els pendi! (Lezi vul fugir) Buc in pass pli lunsch!

Scena IX.

- Balugna:* (intront, a Laus) Ah, con ditg jeu hai stuju encurir quella casa! Dei ussa novas a mi dil Doctor, ch' jeu hai recomandau a Vus.
- Lezi:* (s' approximont) *Ti* has recommendau mei ad els?
- Balugna:* Gie, co va' i cun Tei?
- Laus:* El vegn pendius!
- Balugna:* Tgei? Pendius! Miu um pendius! Tgei ha 'l pia fatg?
- Laus:* El ha schau prender la fuigia la feglia de nies patrùn.
- Balugna:* Ah, miu car um, eis ei ver che *Ti* vegnas pendius?
- Lezi:* Gie, gie, ah . . . . (bragia)
- Balugna:* Stoi jeu schar murir Tei en preschienscha de tonta glient?
- Lezi:* Tgei dei far?
- Balugna:* Dei buca rugar la polizia de pender Tei egl uaul vid in cavriu?
- Lezi:* Fai sco *Ti* vul.
- Balugna:* Jeu vessel silmeins eung ina consolaziun sche *Ti* vessas vintschiu de pinar las tortas . . .
- Lezi:* Va davent da cheu — *Ti* fendas a mi il cor!
- Balugna:* Na, jeu vi star cheu per dar curasch' a *Ti* de murir — e schi ditg sco *Ti* eis buca pendius bandun' jeu buca Tei.

Scena X.

- Toni:* (intront, a Lezi) Il polizist vegn cun ina gada. Els vegnan surdai alla dertgira e quella fa quort process cun Els.
- Balugna:* Oh, miu pauper pauper mariu!
- Lezi:* (en schanuglias) Ah, signur Tupatsch, savess ins buca midar tut quei en zacontas fridas? . . . .
- Toni:* Nuot, nuot! La *giustia* dei render *giustia*! Mo s' ei pusseivel?

Scena XI.

(Murezi, Alexandra, Barl' e Bruno intreschan.)

- Murezi:* (intront a bratsch cun Alexandra) Signur Tupatsch! Jeu hai quella gada l' honnur de sepresentar sco Murezi Malign, e de surdar en Lur meuns Alexandra. Nus vein giu l' intenziun de prender la fuigia, e de far en quort nozzas — mo quei fuss buca stau bi da nus. Jeu vi buc engular Lur feglia, sondern ritscheiver ella da Lur meuns. — Avont in tec hai jeu survigniu novas che miu aug seigi morts e ch' jeu seigi artavel sulet de tut sia rauba.
- Toni:* Signur Murezi! Vus essas in stupent giuven, ed jeu dun da cor bugient mia fegli' a Vus.
- Lezi:* (fa in segl) Ussa sund' jeu er' amétsch!
- Balugna:* (a Lezi) Mai che Ti vegnas buca pendius, sch' engrazi' a mi d' esser vegnius Doctor, pertgeu *jeu* hai procurau quell' honnur a Ti!
- Lezi:* Gie, e *Ti* has procurau fridas e fridas a mi, *Ti* carugna!..
- Murezi:* (a Lezi) Uss uss! Ins sto perdunar a quels ch' han fatg dil mal . . .

Lezi: E render dil bien persuentar! Bien, quei vi jeu è far. (a Balugna) Jeu perdunel a Ti las fridas, ch' jeu hai survigniu per Tei, en favur della dignitat, alla qualla Ti has alzau mei. Mo da cheudenvi buc emblida che Tiu um ei Doctor e ch' ins sto temer avon tuttas caussas la gretta d' in Doctor, perquei vilenta buca mei pli, ni per bia ni per pauc, sondern sesprov' e sestent' e sesforza de viver en grazia cun in um de mia preschienscha — aschiglioc va ei mal cun Tei! (La tenda croda.)

